

Tarina yhdestä Suomi-punkin alkuaikojen ytimeistä, Tampereen Hervannasta.

70-luvun puoliväli ennen punkkia oli Suomessa iskelmien, diskomusiikin ja lopulta onneksi myös Ganesin aikaa. Vasta tässä kohtaa oikea rock-musiikki nosti kunnolla päätään täällä pohjolassa. Maailmalla soivat Stardustit, Mudit ja kaiken maailman Bay City Rollersit. Herätin pahennusta kuunnellen The Who:ta, New York Dollsia, AC/DC:tä ja Stoogesia. Näin en ollut oikein salonkikelpoinen sen aikaisille hittibiisien kuuntelijoille. Myöskään puhdas heavy ei ole koskaan puhutellut meikäläistä. Punk oli saapuessaan jotakin ennenkuulumatonta ja tavattoman virkistävää. Lisäksi sopivan rajua ja kanta-aottavaa verrattuna sen aikaiseen "tahdon olla sulle hellä"- tyyppiseen lässytykseen.

Asuimme Tampereen Hervannassa, joka oli siihen aikaan kovin paikka koko kaupungissa. Olimme asuneet alusta asti sinisessä talossa, joka rakennettiin sinne ensimmäisenä. Kävimme koulua kaupungilla, eikä Hervannassa ollut alussa edes ruokakauppaa, vain kiveä ja metsää. Yhtäkkiä korkeita taloja nousi vierä viereen täyttäen alueen todella tiuhaan. Kaupunginosan pohjoispuolen maine alkoi olla niin kova että ulkopaikkakuntalaiset kaverini eivät uskaltaneet tulla sinne kylään, koska Hervannassa sai melko varmasti nenilleen ja siellä vietiin kuulemma neljän kerroksen parvekkeeltakin sinne suojaan kannetusta pyörästä venttiilit. Kyllä, elämä löi lujaa. Lama oli päällä. Nuoria vailla mitään tekemistä oli suuria massoja ja huonoille teille joutui helposti. Onneksi keksimme jalkapallon, valokuvauksen jne. lisäksi musiikin soittamisen. Oltiin poissa pahanteosta. Punk saapui juuri sopivasti.

Tähän samaan aikaan aloimme käydä viikonloppuisin keskikaupungin lisäksi Oriveden mökkimme lähellä sijaitsevassa Eräjärven Rönnessä, joka oli mahtava tanssipaiikka ylälavan tanssimusiikkeineen, ja alalavan, tai tuttavallisemmin huvipurren rock-osaston takia. Siellä kuuli kaikki uudet aloittelevat suomirockbändit ensivaiheista lähtien. Tämä vaikutti suuresti nuoreen kaveriin.

Takaisin Herwoodiin. Niin, me kaikki nuoret olimme nimenneet tuon kaupunginosan, jossa oli ennen paljon puita ja metsää, tuolla lempinimellä. Kun asuimme aikaisemmin Tampereen keskustassa, isäni oli osapäiväinen valokuvaaja ja muusikko, joka soitti rumpuja ja haitaria tanssiorkestereissa. Hän osti meille omat reenihaitarit ja yritti opettaa niiden soittoa meikäläiselle ja veljelleni. Harjoittelimme, mutta emme oikein syttyneet soittimeen. Kotona meillä oli myös rumpusetti, jolla isä harjoitteli välillä sutien kanssa. Siihen ei saanut koskea. Niin minusta tuli tietenkin rumpali ja veljestä basisti. Herwoodissa vuosia myöhemmin mietimme kaverimme Haten kanssa oman bändin perustamista ja sitten samalla tuli Ramones ja valaistus. Mitään vastaavaa ei oltu kuultu koskaan. Heti kulman takana tulivat The Clash ja Sex Pistols. Nämä räjäyttivät pankin! Kitaroita soitettiin rajusti hakkaamalla kieliä vain ylhäältä alapäin. Aivan vuoden 1976 lopussa soini Anarchy in the U.K. ja Pistolsien pikku TV-esiintymisen niittasivat ainakin meikäläisen sitten viimeistään. Minusta telkkastudion ulkopuolella lumisateessa otettu Pistols-kuva on edelleen yksi hienoimpia rock-valokuvia. Myöhemmin vuoden 78 lopussa Pistolsin piti tulla yllättäen myös Suomeen, mutta asiasta nousi hirvittävä kukkahattutätien päivittelykohu. Suurin piirtein kaikki mullista kaivautuneet lastensuojeluun vetoavat tahot, sekä oman moraalisen ja poliittisen kilpensä kiillottajat vastustivat nyt bändin tuloa. Tämä tuntui aivan käsittämättömältä paapomiselta. Nuo porukat eivät olleet tajunneet punkista mitään, tai suurin piirtein sen minkä jostain Suosikista löysivät. Arvo Aalto eväsi yhtyeen jäsenien työluvat ja näin ollen myös maahanpääsyn. Tätä kummasteltiin myös maailmalla. Toisaalta tämä kaikki oli sitten turhaa, koska Pistols ehti hajota jo ennen edes sen mahdollista Suomen vierailua.

Tampereen normimuoti 70-luvun puolivälissä oli jätkilläkin hirveät korkokengät, reidestä kireät, polvesta alapäin levenevät farkut. Kauluspaita isoilla kauluksilla ja leveä vyö isolla soljella, sekä

yleensä vielä jonkun jääkiekkjoukkueen tai Tampereen moottorikerhon enstex -kankainen takki. Varsinkin työtillä farkkujen takataskussa sojotti lisäksi iso kampa, jossa varsi. Meikäläiselläkin oli hetken tuo lookki pitkällä takajeejeellä varustettuna. Kun punk saapui, olin ehkä hieman aikaa edellä, koska kuuntelin muutakin kuin valtavirtamusiikkia. Ostin mustat maiharit, kavennutin housut ja ostin käytetyn nahkatakkin. Sitten kovin juttu. Nips naps ja hiukset lyhyeksi ja pystyyn. Olin hetken yksi Herwoodin ensimmäisiä punkkareita ja vanhemmat ihmiset katsoivat pitkään kadulla vaikka en ollut mitenkään epäsiisti. Sitten tuo musiikki ja muoti löivät itsensä läpi täysillä. Loistavia punkbändejä, sekä näitä musiikillisesti läheltä liippaavia yhtyeitä tuli ulos ovista ja ikkunoista. Pistolsin ja Clashin lisäksi Wire, Lurgers, Sham 69, Advert, Buzzcocks, Dead Boys, UK Subs, MC5, Stiff Little Fingers, Dead Kendys, Damned, Misfits, jne. Lähimaastossa levyneulat ja kasettisoittimien magneettipäät kuuluivat puhki myös hieman monipuolisempien bändien, kuten Television, The Jam, Talking Heads, The Undertones, The Police, Elvis Costello, Patti Smith, Blondie, The Stranglers, jne. kanssa.

Suomessakin alkoi ilmestyä DIY-bändejä ja pienlehtiä kuin sieniä sateella. Soittotaidon puute ei ollut enää este esiintymiselle. Kovimpia oikeita uusia artisteja olivat tietysti Pelle Miljoona ja Eput. Yhtäkkiä Suomi oli täynnä jos jonkinlaista punk-poppoota. Yhtyeiden nimet totuttelivat lähes samaa kaavaa. Kasvain, Porno, Karanteeni, Sensuuri, Ratsia, Lama, Epidemia, Anemia, Häiriö, Apatia, jne. Tämän takia keksimme bändillemme erottuvan nimen, Ei Mahdollista Mutta Totta, eli EMMT, jo paljon ennen PMMP:tä. Tästä muut muusikot väänsivät sitten hauskoja uusia tarkoituksia tuolle kirjainyhdistelmälle. En Minä Mitään Tiedä, tai Ei Munia Muttei Tissejäkään. EMMT veti keikat alusta asti lähes kokonaan omilla biiseillään ja se sai pienen kulttimaineen Tampereen ja Oriveden punkpiireissä. Eput ja Kollaa Kestää pyörivät samoilla keikoilla. Rumpalina katsoin metrin päästä suu auki miten Eppujen Akun haikkakäsi toimi. En ollut koskaan nähnyt yhtä nopeaa ja samalla taloudellista soittoa. Yhdet Martin aurinkolasit on minulla vieläkin. Kollaan Kaitsun kanssa tuli taas kuljettua monta kertaa samaa matkaa meikäläisen "Tähtiperä-Cortinalla", koska olin juuri saanut kortin ja tyttöystävämme olivat tuttuja keskenään. Vaari taas siirtyi sujuvasti myöhemmin Kollaasta Eppujen basson varteen Mikon lähdettyä.

Pinssejä tilattiin Englannista musiikkilehtien ilmoitusten avulla. Veljen valmistamat vihreät EMMT pinssit olivat haluttua kamaa ja niitä näkyi välillä joka puolella. Hän tilasi jotain halpoja versioita, irrotti varovasti läpinäkyvän kuoren ja vaihtoi sisäosan itse tehtyyn EMMT merkkiin. Näin niistä tuli paljon tyylikkäämpiä verrattuna sen ajan teippivirityksiin ja moni ihmetteli mistä ne oli oikein saatu.

Oikeastaan suurin harmitus oli, että EMMT teki aikanaan hyvät demonauhat kahdessa eri paikassa, mutta kummallakaan kerralla äänitykset eivät päätyneet vinylille, eivätkä muidenkaan samoissa sessioissa soittaneiden yhtyeiden. Tämä oli valitettavasti melkein tyypillistä tuon ajan omakustanneyhtiöille. Sääli, sillä "Tahdon kuolla auton alle", "No name", "Vaihdokas", "Hautaus-Supermarket", "Elämää sohvilla", "Lammaskaravaani", "Ihme" ja väkivaltaa kritisoiva "Punkkari puukotti teddyä", olivat pieniä hittejä aikanaan yleisön keskuudessa. EMMT:n muodostivat Kuide, laulu (myöhemmin Control), veljekset, Vesku basso ja Kartsa rummut, sekä Hate kitara. Myöhemmin kolmihenkisenä ja kitarassa Herwoodin Clapton, Kaitsu. EMMT ei ollut koskaan mikään räkäpunkbändi, vaan se sotki melodiseen musiikkiinsa useita eri tyyliä olemalla kuitenkin tarpeeksi raju myös punk-väelle.

Teddyt jo mainittiinkin. 70-luvun lopussa Saturday Night Fever elokuva aiheutti sen että nuoriso jakaantui Suomessa kahteen pääryhmään, punkkeihin ja diinareihin. Monessa paikassa näiden ryhmien välillä tuli kovaakin nujakointia. Usea Suosikki-lehden perässä itsensä sliipparityylisesti

hakaneuloittanut ns. muotipunkkarikin vaihtoi leiriä lennosta, haki Suave-purkin kaupasta ja kampasi hiuksensa taakse. Se tuntui samalta kuin jalkapallojoukkueen vaihtaminen.

Itsekin sain kadulla yhden tötterötukan päälleni kerran aivan ilman varoitusta, mutta kun annoin kunnolla takaisin, niin kymmenen tuon teddyn bee baba lula-kaverin ilmaantuessa paikalle oli järkevää ottaa jalat alleen. Olin tuohon aikaan jo muuttanut tyyliä hieman minäkin, koska diggasin punkin lisäksi todella lujaa The Jamia, vaikka moni muu ei siitä silloin piitannutkaan. Se oli suora jatkumo The Who fanitukselleni. Jam ei todellakaan ollut mikään varsinainen punk-bändi ja voitaisiin kai sanoa että meikäläisestä oli tullut enemmänkin mod-tyylinen ja uuteen aaltoon kääntynyt, puvuntakkeineen ja skoottereineen, kuin että olisin leikannut irokeesin ja laittanut niittejä takkiin. Itselle oli pienoinen järkytys kun myöhemmin vuonna 1980 kaksi eniten diggaamaani bändiä The Jam ja Eput nahistelivat Ruisrockin viimeisestä esiintymispaikasta ja homma päättyi sitten kunnan yleisömallakkaan.

Punkin alkuaikoina moni värjäsi lettinsä värikkäällä spriiiluokosen tussin huopasisuksella, joka purettiin kynän sisältä. Ei hirveän terveellistä, mutta väri kesti pitkään. Niittiä, hakaneulaa ja pinssiä ilmestyi takkeihin yhä enemmän. Kaverit toimivat toistensa partureina ja kaikenlaisia asusteita tuunattiin itse. Jotkut maalasivat takkinsa selkään suosikkibändinsä nimen ja maalia roiskittiin sinne tänne muutenkin. Veljellä oli ruskea nahkis, jonka hän värjäsi suihkuvärillä mustaksi. Selässä komeili suuri Sham 69 teksti. Ketjuja lisäiltiin ja taitavimmat tekivät itse niittirannekkeita. Punk näkyi yhä enemmän katukuvassa. Broidi joutui kaverinsa kanssa vaikeuksiin Helsingissä Stiff Little Fingersin ja Membersin Kaivarin keikan jälkeen. Poliisi oli jo diinareiden takia valmiudessa, kun punk-porukka poistui puistosta. Veli oli mennyt kuitenkin hieman väärään paikkaan ja kohta oli 2 punkkaria vastaan 35 fiftaria tilanne. Muutamien kettuilujen ja iskunvaihtojen jälkeen poliisit olivat tulleet ja vieneet suuren osan porukkaa kamarille. Poliisilaitoksen ulko-oven takana oli diinarijengi odottamassa ja siksi poliisit päättivät kuljettaa veljen kavereineen Rautatieasemalle, kun kuulivat etteivät nämä olleet stadilaisia. Avulias poliisi oli kuitenkin tokaissut veljelle, että hirveän usein me ei sitten pelastella tuollaisia äidin pikku neulatyynyjä!

Herwoodin Vappikselta (Vapaa-aikakeskus) saimme kuin ihmeen kaupalla treenikämpän. Niitä huoneita ei paria lukuun ottamatta oltu suunniteltu soittamista varten ja ihmettelinkin että monen kaikukammio-session jälkeen soittajat yleensä enää kuuluivat mitään. Itse pidin aina tulpat korvissa rumpujen takana siellä. Oli kuitenkin hienoa että joku paikka meille yleensäkin järjestyi.

Vielä nykyäänkin legendaarisessa, Kohu-63:ssa vaikuttava Lättä lauloi 70-luvun lopussa Vappiksen aloittelevissa Hervanta-punkbändeissä kuten Dash ja Rash. Rashissä soittivat ainakin Jouni, Jari, sekä Aki. Lättä siirtyi 80-luvun alussa Raholassa vaikuttavaan Kohuun. Herwoodin punkkarit eivät normaalisti paljoa kaupungilla viihtyneet, vaan eläminen pyöri pääosin kaupunginosan sisällä myös viikonloppuisin. Fiftareita ei Hervannassa sen sijaan sattuneesta syystä paljoa näkynyt, toisin kuin esim. Lahdessa jossa kävimme diinari-serkkupoikia morjestamassa. Kaupunki oli siihen aikaan kuin suoraan 50-luvulta amerikanrautoineen, tyttöjen kellohameineen ja poikien teddy-lookeineen.

Samoihin aikoihin vaikutti vielä myös yksi 70-luvun Hervanta-yhtye joka on pakko mainita, Terrori. Kuten EMMT:ssa, myös tässä oli kaksi veljestä samassa bändissä. Pete laulu, sekä Jari kitarassa. Lisäksi bassossa Repa ja Riksa rummuissa. Tämä oli lähinnä Clashiä, Pistolsia ja Stranglersia sekä lisäksi hienoja omia biisejä soittava yhtye. Pete oli pätevä punk-laulaja, kuten Kuidekin ja se kuului rajuutena myös lainakappaleissa.

Bändejä syntyi ja hajosi. Näin kävi myös EMMT:ille ja Terrorille. Näiden raunioista, 1980-luvun alussa, nousi kuitenkin ehkä musiikillisesti ja teknisesti yksi taitavimmista ja energiaa pursuavimmista hervantalaisbändeistä, Endless War. Tämä kahden veljesparin Pete-Jari-Kartsa-Vesku yhdistelmä (myöhemmin vahvistettuna vielä Hatella ja toisella kitaralla), toimi upeasti ja nyt ohjelmistossa olivat New York Dolls, Wire, The Clash, The Stooges, sekä liuta todella maukkaita omia kappaleita. Nämä muistetaan lämpimästi myös Tampereen ulkopuolella. Ei virallista levyä myöskään näiltä yhtyeiltä Kohua lukuun ottamatta, mutta kulttimainetta sitäkin enemmän.

Pienlehtipuolelta vielä. Orivedellä vaikutti 70-luvulla myös erittäin aktiivinen DIY-porukka, johon vain jotenkin ajauduin mökki- ja soittoyhteyksien takia. Tuon ajan kovin Eräjärveläisbändi, Irtopää, Jukka T kitara, Osmo K laulu, Kalpa basso jne, ohjasi minutkin hevoskaupungin musiikin saloihin. Näistä suurin osa teki vielä loistavaa pienlehteä, Nuukaa Nautintoa, eli Nuukista, päätoimittaja PJ:n johdolla. Olin piirtänyt sarjakuvia pienen ikäni, mutta nyt pääsin lehteen toiseksi kuvittajaksi Jukan kanssa. Soittelimme ja piirsimme yhdessä. Hänen legedaarisen naivistiset ja yllätyksiä täynnä olevat Zärpä-lehtensä ilmestyivät Nuukiksen jälkeen ja meikäläiseltä paljolti sanaleikkeihin perustunut Käykö Keuhko. Kummatkin Suomen Sarjakuvaseuran kuukauden lehdyköitä. Sankareitani olivat Hymylehden Jykä ja Rike, jotka olivat Suomen kieleen perustuvien jippojen uranuurtajia Suomessa jo kauan ennen loistavaa Fingerporia. Myimme näitä lehtiämme Rönnissä ja festareilla ja kauppa kävi. Kummatkin ovat keräilyharvinaisuuksia nykyään alkuperäisinä. Jukka T jatkoi sarjakuvien väsäämistä jopa ihan ammattilaisena ja päätyi voittamaan Suomen Sarjakuvaseura ry:n kunniakkaan Puupäähatun. Vaikka myyntityö ja valokuvaus veivät, niin meikäläinenkin jatkoi myös piirtämistä vaihtelevasti muihin julkaisuihin sekä mainoksiin, ja vielä nykyäänkin Suomen suurimpaan valokuva-alan lehteen.

Punk järisytti kunnolla vanhoja kaavoja. On ollut suuri rikkaus olla mukana uuden musiikin, uuden tyyliuunnan, sekä pienlehtien nousun aikana, ja toimia älyttömän monen hienon luovan ihmisen kanssa noina punkin upeina alkuvuosina. Ne muistaa aina.

-mies, 1960, Tampere, Hervanta, muusikko, pienlehtien tekijä, sarjakuvapiirtäjä